Floraväktarna i Skåne Rapporterar

Akut hotade kärlväxter i Skåne 2009

Kjell-Arne Olsson

Bild 1. Landets enda ursprungliga lokal för naverlönn finns på en åkervall i Svedala. Foto: Åke Svensson.

Akut hotade är de växter som löper allra störst risk att försvinna ur vår flora. I Sverige är det drygt femtio kärlväxter som bedömts till denna hotkategori i *Rödlistade arter i Sverige 2005*. Att en art anses vara akut hotad kan bero på att den minskat mycket kraftigt under senare tid eller att den har ett mycket begränsat utbredningsområde och/eller en mycket liten populationsstorlek.

Skåne har den tvivelaktiga äran av att vara det landskap i Sverige som har flest akut hotade kärlväxter. Av 55 arter som tillhör denna hotkategori finns 31 i Skåne och av dessa är det 26 som bara finns här. Drygt hälften av de akut hotade arterna i Skåne finns bara på en enda lokal. Floraväktarverksamheten i Skåne har som ambition att alla lokaler för dessa våra mest utsatta växter ska besökas och kollas upp av en floraväktare varje år. Denna övervakning är ett mycket viktigt instrument i vår floravård och kan vara av avgörande betydelse för en arts överlevnad i Skåne och i Sverige. Intresset att bli floraväktare har ökat den senaste tiden, men än är vi i behov av ytterligare floraväktare som vill bli fadder för någon art eller lokal. På LBF:s hemsida >www.lundsbotaniska.se< kan du läsa mer om floraväktarverksamheten i Skåne och om hur du kan bli floraväktare. Här finns även artlistor där du kan se vilka arter du kan välja att bli fadder åt.

Naverlönn *Acer campestris*

På en vall mellan två åkrar vid Södra Lindholmen i Svedala finns landets enda ursprungligt vilda naverlönnar. Hur många individ det verkligen rör sig om kan vara svårt att avgöra då ”träden” vuxit fram som stubbskott efter en avverkning som ska ha gjorts 1927. 2009 räknade Åke Svensson till 43 stammar med en diameter på mer än 10 cm i brösthöjd uppdelade i 17 subjektivt bedömda delbestånd. Antalet naverlönnar har varit oförändrat under en lång följd av år. Lokalen saknar skydd men markägarna är väl medvetna om beståndet av naverlönn och angelägna om dess fortbestånd på åkervallen. Naverlönn är även vanlig i odling och påträffas ofta som förvildad.

Äkta stormhatt *Aconitum napellus*

Äkta stormhatt är mycket lik den allmänt odlade trädgårdsstormhatten *A.* ×*stoerkianum* men har håriga blomskaft och hjälmar. Fram till 1960-talet växte den i ett alkärr i Veberöd varifrån den var känd sedan 1820-talet. Under inventering för Projekt Skånes Flora upptäcktes i mitten av 1990-talet ett naturaliserat bestånd i ett videkärr på Revingefältet öster om Lund. 2008 kunde Alf Porenius räkna in omkring 60 stänglar på lokalen vilket förefaller vara en oförändrad frekvens i förhållande till tidigare år. Äkta stormhatt kan någon gång påträffas som tillfälligt förvildad från odling.

Kritsuga *Ajuga genevensis*

I Sverige är kritsuga endast känd från några närbelägna bestånd vid Högskolan i Kristianstad. Tidigare har den varit känd från flera växtplatser i den sydvästra delen av Skåne. Från sin sista spontana lokal vid Limhamn försvann den 1949. I Kristianstad upptäcktes den på en vägslänt i början av 1990-talet. Här är den sannolikt inte ursprunglig utan troligen naturaliserad efter tidigare odling i området. Antalet individ förefaller dessvärre minska till följd av igenväxning. Floraväktarna för en ojämn kamp mot invaderande knylhavre *Arrhenatherum elatius* och foderlosta *Bromopsis inermis*. 2009 räknade Torgny Roosvall till sammanlagt 245 exemplar av kritsuga. Kritsuga är lik revsuga *A. reptans* men saknar bland annat utlöpare.

Kamomillkulla *Anthemis cotula*

Kamomillkulla har sedan början av 1900-talet haft en stabil förekomst vid Kungsgården på Ven där den växer på ruderatmarker kring gården. Från att ha ansetts som vanlig på 1800-talet återstår bara denna lokal i Skåne. Tyvärr har lokalen inte besökts av floraväktare sedan 2002 då den noterades som riklig. 1998 dök den upp som ogräs i Botaniska Trädgården i Lund. Detta besök var högst tillfälligt då kullan inte setts till här sedan dess. Förutom på Ven är kamomillkulla i Sverige känd från 3 beständiga och rika lokaler i Bohuslän.

Selleri *Apium graveolens*

Selleri för en tuff tillvaro på sandrevlarna vid Skanör. Omkring 1 kilometer norr om hamnen upptäcktes den 1981 för första gången som vildväxande i Sverige. Efter en svår vinterstorm 1990 försvann reveln som var sellerins växtplats. Sex år senare återfanns den på en ny lokal nära hamnen i Skanör. Under de år som gått har antalet exemplar av selleri varierat kraftigt. Vissa år har den uppträtt i ett 100-tal exemplar, andra år har den inte stått att återfinna på lokalen. 2009 noterade Lennart Segerbäck 3 individ varav 2 var i blom den 28 augusti.

Spädnarv *Arenaria leptoclados*

Spädnarv är en mycket besvärlig art att floraväkta. Den är liten och oansenlig, uppträder ofta tillfälligt på sina lokaler och är dessutom väldigt svår att i fält skilja från vanlig sandnarv *A. serpyllifolia* ssp. *serpyllifolia*. Fram till för drygt 10 år sedan hade den en mer eller mindre säker lokal på en markväg på ett skjutfält vid Falsterbo. När militärens verksamhet upphörde började växtplatsen att växa igen och under senare år har den konkurrenssvaga spädnarven inte gått att återfinna här. Under inventeringen för Projekt Skånes Flora samlades spädnarv in från några få lokaler i den sydvästra delen av Skåne, senast vid Lyckebo i Trelleborgs kommun 2003.

Stinkmålla *Chenopodium vulvaria*

Stinkmållan har som bofast varit känd från några 10-tal lokaler i Skåne. Sedan den försvann från en tångvall i Hov på Bjärehalvön 1977 har den endast setts i Skanör och Falsterbo där den för en tynande tillvaro i trädgårdsland och på kullerstensbelagda trottoarer. Antalet exemplar varierar kraftigt från år till år inte minst till följd av fastighetsägarnas rensningsambitioner. 2009 noterade Åke Svensson sammanlagt 47 exemplar längs Västergatan i Skanör men inte ett enda vid Östergatan. Vid Petterandersgården i Falsterbo noterades 12 exemplar vilket är extra glädjande då stinkmållan inte setts till här på flera år.

Ett åtgärdsprogram kommer att fastställas för stinkmållan vars föreslagna åtgärder förhoppningsvis kommer att stärka artens ställning i den skånska floran.

Kustgullpudra *Chrysosplenium oppositifolium*

Under Projekt Skånes Floras inventeringsläger 1995 gjordes ett av projektets allra trevligaste fynd. Det var då som den gäckande kustgullpudran blev medlem i den svenska floran. Arten finns närmast på södra Själland och var en växt som redan Nils Lilja på 1800-talet uppmanade botanister att söka efter i Skåne. Men det kom alltså att dröja till slutet av 1900-talet innan den blev funnen i en källa på nordsluttningen av Söderåsen. Beståndet, som troligen är en enda klon, förefaller vara lika rikligt idag som när den upptäcktes. Margareta Edqvist besökte lokalen 2009 och har meddelat att det i fuktdråget norr om stigen fanns enstakta exemplar. Ganska nära stigen men lite längre upp fanns ett område med tydliga grupper och ännu lite längre upp ett område där kustgullpudran är heltäckande; allt inom en sträcka av ca 30 meter. Om man anser att en tuva är 10×10 cm uppskattade Margareta att det fanns upp emot 500 tuvor på lokalen. Lokalen saknar skydd men markägaren har lovat att ta hänsyn till kustgullpudrans växtplats som är mycket känslig för avverkning och förändrad hydrologi.

Jättefräken *Equisetum telmateia*

Jättefräken är en imponerande växt som bara finns på 3 platser i landet. I backafallen vid Bäckviken på Ven är den känd sedan slutet av 1800-talet. Tidigare kunde man notera mer än 1000 skott på lokalen men sedan betet upphört har lokalen börjat växa igen och antalet skott av jättefräken har minskat. I ett strandnära kärr mellan Grå läge och Viken upptäcktes jättefräken så sent som 1993. Här ökade antalet skott mycket kraftigt år från år för att 2006 nå en toppnotering med mer än 600 skott. Därefter har den dessvärre minskat troligen till följd av att kärret blivit allt torrare vilket i sin tur beror på ett närliggande vägbygge. 2009 kunde Göran Mattiasson endast notera 70 stänglar. Om förekomsterna av jättefräken på Ven och vid Viken är tråkiga exempel på att en hotad art går tillbaka trots att förekomsterna finns i naturreservat vars skötsel borde förhindra detta, är utvecklingen för jättefräken vid Ålabodarna en riktig solskenshistoria. Från Ålabodarna är jättefräken känd sedan 1927 men i mitten av 1990-talet ansågs den som försvunnen från lokalen till följd av igenväxning. Emellertid upptäckte floraväktaren Hans-Arne Jönsson ett ensamt skott av jättefräken vid Ålabodarna 2006. Hans-Arne beslöt sig för att röja på lokalen och detta arbete gav genast frukt. Följande år kom belöningen i form av ca 50 skott på en yta av 2×5 meter. Röjningarna fortsatte och 2008 fanns minst 100 stänglar på en ca 20 m^2 stor yta. 2009 kunde Hans-Arne konstatera att jättefräken fanns i mängd på lokalen.

Bild 2. Jättefräken finns på tre lokaler i Skåne. Foto: Åke Svensson.

Svarttåg *Juncus anceps*

Svarttåg har varit Sven Snogerups speciella skyddsling under en lång följd av år. Han har följt arten noggrant på de tre svenska lokalerna i sydvästra Skåne. Den enda riktigt livskraftiga lokalen där svarttåget förefaller trivas och utvecklas på ett positivt sätt är Stora Harrie mosse. 2008 kunde omkring 700 strån i 4 delbestånd räknas in. De två andra lokalerna, Stensoffa på Revingefältet och Dagstorps mosse, är mindre och individfattigare. I Dagstorps mosse gick det inte att identifiera några strån 2008. Dock kunde det konstateras att lokalen var tillfredsställande betad. Vid Stensoffa fann Sven 146 blommande strån i 22 grupper 2008. 2009 kunde Alf Porenius notera 147 strån. Det finns ett åtgärdsprogram för svarttåg som förhoppningsvis kan leda till ökande populationer även på dessa två lokaler.

Vårvial *Lathyrus sphaericus*

Vårvialen är Kullabergs lilla vackra klenod. Om tillståndet för denna akut hotade växt kan du läsa i en specialartikel på sidan * i detta häfte av Botaniska Notiser.

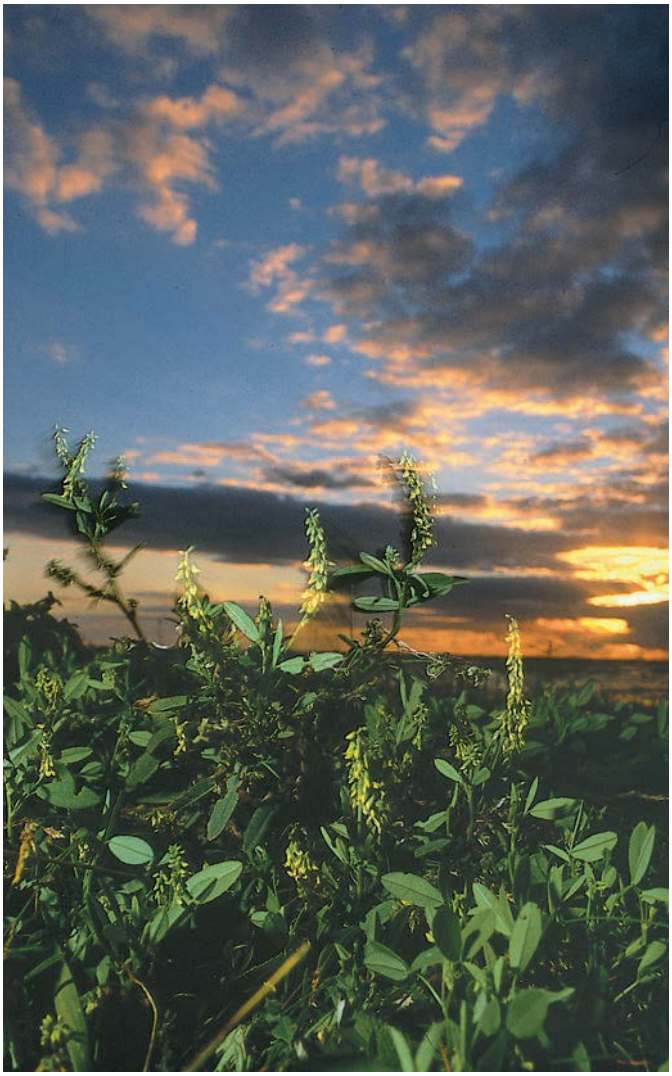

Bild 3. Strandsötväppling har alls sina svenska förekomster på strandängar vid Öresund. Foto: Johan Hammar.

Strandsötväppling *Melilotus dentatus*

Strandsötväpplingen har ett fåtal lokaler på havsstrandängar längs den västskånska Öresundskusten. Vid Kungstorp och Gässie har den noterats från ganska många hektarrutor. Vid Kungstorp har den under senare år uppträtt i ett fåtal exemplar. 2007 fann Åke Svensson drygt 30 individ på denna lokal. På Gässie ängar förekommer strandsötväpplingen lite rikligare. Här noterade Göran Mattiasson omkring 200 exemplar 2004. På Hököpinge ängar har arten inte setts till sedan 1995. Våra rikaste och mest livskraftiga bestånd av strandsötväppling finns vid Barsebäck. Under ett besök på lokalen 2009 kunde Lennart och Kerstin Segerbäck räkna in sammanlagt 650 individ utmed en sträcka av några 100-tal meter. Dessvärre är Barsebäck-lokalen, som är ohävdad, hotad av igenväxning. Under det senaste decenniet har vassen expanderat kraftigt.

Sandnörel *Minuartia viscosa*

Sandnöreln är nog den minsta och mest oansenliga av våra exklusiva sandarter; åtminstone tycks den vara den allra sällsyntaste av dem. Bortsett från ett fynd av arten vid Ravlunda 1991, där sandnöreln trots flera eftersök aldrig kunnat återfinnas, är den idag bara känd från en sandig träda vid Lyngsjö. Under ett flertal år på 1990-talet kunde sandnöreln räknas i 1000-tals exemplar på lokalen och något år fanns den så rikligt att den gav en speciell färgton på stora ytor av trädan. Sedan 1999 har den tyvärr stadigt minskat till de ynka två exemplar som Göran Mattiasson kunde finna 2009. Sandnöreln har tidigare varit känd från ett 30-tal lokaler i östra Skåne och man kan tycka att den skulle gå att finna på fler lokaler här. Under de senaste 3 decennierna har undertecknad inventerat och exkurerat på mängder av sandfält och trädor i detta område, ofta med denna lilla växt i åtanke. Men att hitta någon ny lokal för sandnörel har det aldrig förunnats mig. Göran Mattiasson har arbetat fram ett åtgärdsprogram vars åtgärder förhoppningsvis kan rädda sandnöreln kvar som medlem i den svenska floran.

Bild 4. 2009 noterades bara 2 exemplar av sandnörel på lokalen i Lyngsjö. Foto: Åke Svensson.

Sjönajas *Najas flexilis*

Efter att inte ha varit sedd i Skåne sedan 1968, gjorde Ulf Ryde 1996 det glädjande fyndet av sjönajas i Hammarsjön. De inventeringar som därefter gjorts visar att denna lilla ettåriga vattenväxt kan variera kraftigt i frekvens från år till år. Något år har det bara gått att finna några få exemplar medan den andra år uppträtt i 1000-tals individ, främst i den södra delen av sjön. Hammarsjön har en mycket intressant flora med många sällsynta vattenväxter, men är dessvärre även en sjö med stora miljöproblem. Under senare år har de flesta av de sävruggar som tidigare varit så typiska för Hammarsjön försvunnit med ökad exponering som följd och en kraftigare brunfärgning av vattnet har kunnat märkas. Detta är utan tvekan faktorer som på sikt kan få mycket negativa konsekvenser för sjöns bestånd av sjönajas. Förutom i Hammarsjön finns sjönajas bara i ytterligare två sjöar i Sverige: Södra Kärrlången i Södermanland och Södra Vixen i Småland.

Bäckfräne *Nasturtium microphyllum*

Bäckfräne har sin enda aktuella svenska lokal vid Sularpsbäcken i Södra Sandby. Här har Lennart Segerbäck följt arten under en lång följd av år. Antalet individ varierar från år till år men brukar hålla sig till något 10-tal individ. 2008 kunde Lennart notera sammanlagt 16 och 2009 37 individ av bäckfräne i och strax utanför Fågelsångsdalens naturreservat. På en närbelägen lokal några 100 meter sydväst om huvudlokalen har den inte stått att finna sedan år 2000. Ett starkt hot mot bäckfräne är igenväxning på grund av alltför svagt bete.

Skuggbräken *Polystichium braunii*

Sedan den ensamma plantan av skuggbräken beklagligt nog trillade ned från klippan vid Djurhallen i Örkelljunga 1995, finns landets enda lokal för denna rara ormbunke i Skäralidsravinen på Söderåsen. Här växer den på ett par närbelägna dellokaler. Sedan floraväktarverksamheten startade för drygt 20 år sedan har antalet rapporterade individ oftast

Bild 5. Åkerros blev först funnen i det gamla kalkbrottet i Balsby. Denna buske tycks dessvärre ha försvunnit på grund av igenväxning. Foto: Åke Svensson.

hållit sig mellan 10 och 20. Det är därför glädjande att Åke Svensson, Charlotte Wigermo och Bengt Nilsson kunde notera 24 exemplar 2006, 27 exemplar den 21 december 2008 och hela 30 exemplar den 1 november 2009. Att det verkligen rör sig om en reell ökning tycks vara ställt utom allt tvivel. Åke, Charlotte och Bengt har sett sterila plantor som sedan blivit fertila och i sin tur i omgivningen fått tillskott av sterila plantor. De har nu så stor erfarenhet av den kilometer långa sträckan av ravinen att de vet att det är nya individ av skuggbräken som tillkommit under senare år.

Åkerros *Rosa agrestis*

Det var 1991 som Torsten Nilsson gjorde det uppseendeväckande fyndet av åkerros i det gamla kalbrottet i Balsby strax norr om Kristianstad. Detta var det första fyndet av denna äppeldoftande ros i landet. Då kalkbrottet höll på att fyllas igen med schaktmassor blev den enda busken av åkerros med tiden alltmera trängd. Inte bara fyllnadsmassor blev ett allvarligt hot, kalkbrottet började att växa igen alltmer. När undertecknad besökte lokalen 2009 var området ohjälpligt igenväxt och jag kunde inte med säkerhet lokalisera var busken stått. Så tyvärr verkar åkerros vara försvunnen från sin svenska Prima Loca. Glädjande är dock att Bengt Örneberg fann flera buskar av arten i Oljehamnen i Malmö och Ulf Ryde samlade den i en beteshage vid Skivarp-såns mynning i Skurup senare under 1990-talet. Bengt kunde 2008 rapportera att antalet buskar var oförändrat på lokalen. Här är den största busken samt några mindre skyddade med ett stängsel för att förhindra att den av misstag skadas vid arbeten i hamnen. Ett besök på betesmarken vid Skivarp visade att betesmarken är väl hävdad och de 5-7 buskarna av åkerros mår väl. Betesmarken är numera skyddad som ett kommunalt reservat.

Sydäppelros *Rosa micrantha*

Sydäppelros, liksom åkerros en av de äppeldoftande ros-arterna, blev samlad som ny för Sverige år 2000. Då fann Åke Svensson 2 buskar på en vall mellan två åkrar i Gärds Köpinge söder om Kristianstad. Fynden av sydäppelros följde sedan slag i slag: 2001 blev den även funnen av Ulf Ryde på den fina roslokalen vid Skivarpsåns mynning (ca 5 buskar); 2002 samlade Henrik Johansson den i ett lövskogsbryn vid Bjärsjöholm strax norr om Ystad (1 buske) och 2005 fann Arne Broman 1 buske på en slänt vid Filbornatippen i Helsingborg. Åke återbesökte lokalen i Gärds Köpinge 2009 och noterade då en buske på vallen. Undertecknad besökte Bjärsjöholm i fjor och kunde konstatera att busken fortfarande var välmående och hade en god fruktsättning. Den är omkring 3 meter hög och har 4 kraftiga och 2 tunnare stammar. Jag passade även på att besöka betesmarken vid Skivarp där jag kunde förvissa mig om att lokalen är intakt och alla rosbuskar i god vigör. Jan-Erik Hederås eftersökte förgäves sydäppelros på Filbornatippen 2008. Han kunde tyvärr bara konstatera att hela området var förändrat, täckt av ett nytt gruslager. Från denna lokal har arten utan tvekan försvunnit. Sedan 2005 är sydäppelros inte längre någon exklusiv skånsk art. Då blev den även funnen vid Lyckå slottsruin i Blekinge.

Filtros *Rosa tomentosa*

En sommardag under inventeringslägret i Skurup år 2001 hade Gerhard Kristensson och undertecknad glädjen att samla ett belägg av en ros vid Stenberget på Romeleåsen. Efter expertgranskning blev belägget bestämd till filtros. Denna art, som är hartsdoftande och väldigt lik luddros *R. sherardii*, var inte samlad i Sverige sedan början av 1900-talet. Jag har vid flera tillfällen sökt efter filtros i omgivningarna men detta har aldrig gett något resultat. Så filtros är fortfarande en av de allra sällsyntaste arterna i landet. 2009 besökte Åke Svensson betesmarken där busken står intill en planterad grandunge. Busken var intakt och hade skjutit flera årsskott.

Björnbärsarter *Rubus* spp.

I Skåne växer hela sex akut hotade arter av björnbär. Dessvärre har dessa hitintills varit styvmoderligt övervakade inom vår floraväktarverksamhet (bättring utlovas framöver!). **Glansbjörnbär *R. divaricatus*** är känd från en lokal i Jonstorp i Höganäs och från 3–4 närbelägna lokaler i Förslöv på Bjärehalvön. Senast 2001 blev glansbjörnbärets lokaler övervakade. Då noterades flera av bestånden i Förslöv som rikliga. **Slokbjörnbär *R. flaccidifolius*** samlades redan 1956 av Helge Rickman vid Billesholm men det var först 2001 som Alf Oredsson uppmärksammade Helges insamling som sedermera kunde bestämmas till slokbjörnbär. Vid Billesholm växer slokbjörnbäret över ett relativt stort område och Alf kunde 2009 konstatera att björnbäret håller sina ställningar och till och med verkar sprida sig lite i den närmaste terrängen. **Pyramidbjörnbär *R. pyramidalis*** är känd från 2 lokaler på Kullahalvön i nordvästra Skåne. I Farhult finns ett ganska livskraftigt bestånd som härstammar från exemplar som flyttades kring sekelskiftet 1900 från en ursprunglig lokal i Väsby. I detta sistnämnda område i Väsby återfann Richard Åkesson pyramidbjörnbäret 2001. Vid Farhult noterade Richard ett ca 10×5 meter stort bestånd av denna art 2009. **Skuggbjörnbär *R. sciocharis*** blev samlat av Tord Holm 1991 i en fuktig lövskog intill Skåneleden i Höör. Här bildar björnbäret ett måttligt stort och glest bestånd som förefaller vara alltför beskuggat. Senare har skuggbjörnbäret även blivit funnet i Höllviken där det växer spridd i några villakvarter. Landets enda lokal för **ystadsbjörnbär *R. steracanthos*** ligger, inte helt oväntat, strax utanför Ystad. I Ystads sandskog kunde undertecknad i slutet av oktober 2009 notera flera 10-tal skott inom en yta av ca 5×15 meter. Beståndet bestod mest av kortvuxna, nedliggande skott som dock såg friska och välmående ut. Jag kunde inte konstatera någon blomning eller fruktsättning på ystadbjörnbärets relativt skuggiga växtplats. **Lindbjörnbär *R. tiliaster*** är det enda akut hotade krypbjörnbäret i Skåne. På Kullahalv-

ön i nordvästra Skåne noterades detta björnbär från 8 lokaler inom 5 inventeringsrutor á 2,5×2,5 kilometer under inventeringen för Projekt Skånes Flora.

Småfrossört *Scuttelaria minor*

Det har nu gått mer än 65 år sedan Nils Dahlbeck, sedermera en av initiativtagarna till Floraväktarverksamheten i Sverige, fann småfrossört på den fuktiga kustheden söder om Torekov på Bjärehalvön. Fyndet var smått sensationellt; småfrossörten var ju närmast känd från England och nordvästra Tyskland. Mats Gustafsson har inventerat artens utbredning och frekvens noggrant vid flera tillfällen, senast 2004. Då kunde han notera den från ca 15 delförekomster, flera tämligen rikliga, utmed drygt 3 kilometer av Bjärekustens naturreservat. Tyvärr kunde Mats även se att denna lilla konkurrenssvaga art försvunnit från flera gamla förekomster till följd av igenväxning och dåligt bete. Efter inventeringen 2004 röjdes lokalen vid Burensvik vilket glädjande nog gjort att småfrossörten här tycks ha ökat i frekvens. Det finns ett utarbetat åtgärdsprogram för småfrossört varför vi säkert kan glädjas åt ökande populationer i framtiden.

Flikstånds *Senecio erucifolius*

Leif Runesson har följt de 2 lokalerna för flikstånds i sydvästra Skåne, tillika de enda i landet, under många år. Han har kunnat se hur antalet plantor på lokalen vid Håslöv minskat alltsedan slutet av 1980-talet, men kunnat glädjas år ett ökande antal på lokalen vid Kungstorp. Här har den under flera år på 2000-talet kunnat noteras i 4000–5000 individ. Det finns ett åtgärdsprogram för flikstånds som förhoppningsvis kan bryta den mycket negativa trenden vid Håslöv och säkerställa lokalen vid Kungstorp som under flera år hotats genom motorvägsutbyggnad. På en banvall vid Stångby norr om Lund sågs flikstånd senast 1991. På denna lokal måste vi tyvärr anse arten som utgången. Flikstånds var fram till 1940-talet känd från 10–15 aktuella lokaler i sydvästra Skåne.

Bild 6. Flikstånds har sina enda svenska förekomster i Vellinge kommun. Foto: Åke Svensson.

Ängssilja *Silaum silaus*

Historien om ängssiljan i Sverige är en tragisk historia. Dess enda svenska lokal utgörs av en åkervall vid Dybeck i Skurup. Antalet individ av ängssilja har alltsedan floraväktarverksamheten startade varit lågt; som mest 20 plantor 1989 och 1990. Sedan dess har antalet exemplar bara minskat och sedan 2006 finns bara 2 plantor kvar. Trots att åkervallen är naturminne har den inte fått någon ändamålsenlig skötsel utan växt igen alltmer av triviala, konkurrenskraftiga ogräsarter. Enskilda personer har försökt rädda de enskilda plantorna genom att röja och klippa runt dem. Detta har tyvärr inte varit tillräckligt, utan kraftigare åtgärder måste till om ängssiljan inte ska försvinna ur vår flora den närmsta tiden. LBF har agerat för att få tillstånd sådana åtgärder. Vi kan nu bara hoppas att tiden inte runnit iväg.

Bild 7. Kärrnockan har sin enda livskraftiga lokal i Sverige vid Levrasjön i Bromölla. Foto: Åke Svensson.

Sydmaskros *Taraxacum austrinum*

På en kortsnaggad strandäng i Åhus har sydmaskros, som tillhör gruppen strandmaskrosor, sin enda svenska lokal. Här växer den på en mycket begränsad yta, blott några få kvadratmeter stor. Antalet plantor brukar vara från några 10-tal upp till omkring 50. 2009 kunde undertecknad räkna till 56 exemplar. Idag är lokalen välhävdad och i gott skick, men skulle betet upphöra kommer sydmaskrosen tveklöst att försvinna från sin lokal på kort tid.

Österlensmaskros *Taraxacum stellare*

Österlensmaskrosen har bara blivit samlad en enda gång på en sandig backe vid Ravlunda 1942. Den har aldrig gått att återfinna och den backe där maskrosen växte är troligen borta.

Kärrnocka *Tephroseris palustris*

Kärrnocka var fram till 1960-talet en inte alltför ovanlig växt i Skåne. Sedan dess har emellertid antalet lokaler minskat drastiskt. Idag har kärrnockan sin enda livskraftiga population utmed stranden av Levrasjön norr om Bromölla. De senaste två decennierna har den bara setts till på ytterligare några få platser i landskapet: Öja mosse i Ystad senast 1990, Hyby i Svedala senast 1997 samt vid Oppmannasjön i Kristianstad senast 2004. Vid Levrasjön växer kärrnockan utmed en ganska lång sträcka, framför allt i den ”blå bård” som uppstår där djuren betar ut i sjön. Om betet upphör breder vassarna ut sig och kärrnockans livsutrymme försvinner. Antalet blommande plantor har varierat kraftigt under åren. Vissa år har det funnits flera tusen individ, andra år har den uppträtt mycket sparsamt troligen till följd av högt vattenstånd. Även om den kan förekomma rikligt vissa år, har sträckan som kärrnockan växer utmed minskat sedan slutet av 1980-talet. För att säkerställa kärrnockans fortlevnad finns det ett åtgärdsprogram för arten. Inom detta program har det genomförts flera åtgärder för att gynna kärrnockan. Christer Håkansson och Charlotte Wigermo som följt kärrnockan under ett flertal år kunde 2009 se positiva resultat av dessa åtgärder. På ytor som tidigare blivit provgrävda fanns 320 småplantor. I övrigt kunde de bara notera 15 individer på lokalen.